№ 7. Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь
выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакції: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі: М. Стэфанская 23

Цэна абвестак: на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі—25 фэніг.; дробные абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці—60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 7 (99). Год II. Вільня, 23 студня 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

Маніфэстацції у Пецярбурзі.

22 студня.

Заходні тэатр:

Пры Ленс у бітве на ручные гранаты адбіта атака англічан. Пры Бэзонво і на ўсходзі ад Понт-а-Муссон дружыны разведчыкоў, напаўшы на пазыцыі ворагоў, прывялі с сабой назад некалькі палонных французоў і кулемёт.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскага: На заходзі ад Фрыдрыхштадту ў начы адбіты атакаваўшые дружыны расейскіх егроў.

Фронт эрц гэрцога Іозэфа: У усходніх Карпатах у некалькіх пунктах булі удачные для нас патрульные бітвы. На поўначы ад даліны Ойтоса быў з абодвых бакоў значны артылерыйскі агонь.

Фронт Макензэна: На заходзі ад Панчына атрад ворагоў атакаваў нашы варты на Путне. Мы адбілі яго.

Македонскі фронт: Апрыч пададзінокіх патрульных стычэк, ніякіх выдатных прыпадкоў.

Аустрыяцкае апавешчэньне.

ВЕНА. 22І.. **Усходні тэатр**: У гарах Одобэсці адбіты дружыны разведчыкоў ворагоў. На ўсходзі ад Неільніцы, на Валыні, атрады пешага палка № 8 уварваліся ў расейскіе акопы і прывялі с сабой назад 1 афіцэра, 109 салдатоў, 1 мінамёт і 1 кулемёт. Цэльны артылерыйскі агонь зрабіў ворагам цяжкіе крывавые страты.

Італьянскі тэатр: Без выдатных прыпадкоў.

Палудзенна-усходні (албанскі) тэатр: На поўдні ад возера Орхіды нашы войскі адбілі наступленьня ворагоў.

Соцыялісты за мір.

ЛОНДОН. Кіраўнікі англіцкіх соцыялістоў вялі перэгаворы з заграніцай аб сазыве міжнароднай соцыялістычнай конфэрэнціі. Гэткую конфэрэнцію гатовы паддзержаць і францускіе соцыялісты.

Пад „усіленай ахранай".

ПЕЦЯРБУРГ. Паводлуг вестак з розных мейсц, палажэньне лічыцца вельмі сур'ёзным. Кожын дзень адбываюцца дэмонстрацыі, ды пры гэтым чутны крыкі: „Даволі вайны".

ЛУГАНО. „Secolo" даносіць с Пецярбурга, што 15 студня ўвесь пецярбурскі ваенны округ аб'яўлен пад „усіленай ахранай".

КІШЫНЕВ. Тут і ў Хоціме былі вялікіе разрухі між уцекачамі, каторые зрабілі на вуліцах дэмонстрацію с клікамі: „Душэгубы! дайце нам хлеба!"

Руіны Галяцу.

ВЕНА. Як даносяць аўстрыяцкіе лятуны, палудзенные форты Галяцу і акопы на заходзі ад места зусім зруйнаваны. Руіны сьведчаць аб рабоці цяжкай артылерыі. Асабліва цяжка пацярпелі фортовые будоўлі.

Грэцкая трагедія.

АТІНЫ. Ваенные прэдстаўнікі саюзьнікоў заявілі грэцкаму генэральнаму штабу, што дзеля перавозкі ўсіх гармат і кулемётоў грэцкай арміі ў Пэлопонэз назначэно 14 дзён, пачынаючы ад 20 студня.

„Нямецкіе" рублі.

КОЎНА. У канцы верэсьня таго году „нямецкіх" рублёў хадзіло на суму 20,000,338 руб., у канцы кастрычніка—21,600,001, у канцы лістапада—24,065,160 і ў канцы году—28,575,200 руб.

„Аддзяка."

С таго часу, як землі колішняго Вялікаго Князьства Літоўскаго—Літва і Беларусь — зліліся ў сваім дзержаўным жыцьці с Польшчай, глаўны кірунак супольнай дзержаве пачалі даваць палякі. І хоць нашы краёвые сілы, каторые, ня гледзячы на утрату сваей нацыональнасьці, выяўлялі далей здольнасць да творчай працы, іх работа праходзіла ўжо пад польскім імем, даючы апошняму сваю славу.

Пазьней, калі дзержаўны быт Рэчыпаспалітай счэз, і наша старонка апынулася пад уласьцю Расеі, творчые сілы нашаго народу і Краю ня счэзьлі: наадварот, яны пачалі выяўляцца з асаблівай мопай у сфэры ўжо не дзержаўнай, а чыста культурнай работы. Але, як пад той час „мовай інтэлігенціі" была ў нас польская мова, дык і нашы культурные работнікі ужывалі гэтай мовы ў сваей творчасьці, і мы далі польскай літэратуры такіе велічыні, як несьмяртэльнай славы паэт Адам Міцкевіч, сын зямлі Навагрудзкай, як гэтак добра вядомы віленцам Сырокомля, на магіле катораго што году ў дзень Дзядоў збіраецца ўся моладзь Вільні, як цэлы рад іншых вялікшай меры выдатных людзей.

Але вось мінуў час толькі культурнай работы. Надыходзіць японская вайна, а з ей вялікі агульнарасейскі рух да вызваленьня ўсіх паняволеных народоў дзержавы с-пад уціску царскаго самаўладнаго правіцельства. Рух гэты асабліва энэргічна выяўляецца ў Польшчы—ў партыйнай рабоці P. P. S. (польскай партіі соцыялістычнай). І тут сыны нашай зямлі занімаюць выдатнае мейсцо: яны кідаюцца туды, дзе ёсць найбольшая небаспечнасць, і толькі акты расейскіх ваенных судоў могуць даць праўдзівые ведамасьці, хто быў тады найбольш чынны, хто за вялікае, сьвятое дзело вызваленьня ўсіх народоў Расеі без ніякаго жалю, не задумываючыся, аддаваў усе свае сілы, сваю долю, сваё шчасьце, сваё жыцьцё. С часам гісторыкі аткрыюць і гэту карту мінуўшчыны, і тады на страніцах гісторыі слаўнаго змаганьня зя волю народоў будуць упісаны чысьленые імёны сыноў Беларусі і Літвы.

Урэшці прышла вялікая эўропейская вайна. Пакуль ешчэ ў нас цьвёрда стаялі расейскіе сілы, часць Польшчы апынулася на волі, і там наладзіліся першые зачаткі арміі, каторая мелася змагацца проці маскоўскай няволі. А на перадзі ўсіх організаваных аружных сіл Польшчы, выступіўшых супроць Расеі, стануў наш віленец—Язэп Пілсудзкі. І побоч з ім, укрываючыся пад выдуманымі прозвішчамі, ліюць кроў сваю тысячы сыноў нашаго Краю, пасьпяшыўшых на першы кліч туды, дзе б'юцца за волю, не пытаючыся, каму будуць тую волю дабываць

Іх трудом і зноем ваенным, іх крывёй куплена апавешчэная цэнтральнымі дзержавамі незалежнасць Польскаго Каралеўства. А тымчасам ад першаго дня жыцьця першаго польскаго правіцельства мы чуем офіцыальные заявы, што наваладжэная польская армія, дзе гэтак многа сыноў Беларусі і Літвы, павінна „споўніць гісторычную міссію Польшчы, пашыраючы яе граніцы на адваёваные ад Расеі землі",—значыць, на наш Край.

Гэткай „аддзякі" мы цяпер прыждалі.

І. Мелешка.

Адозва польскаго правіцельства.

ВАРШАВА. Тымчасовая дзержаўная рада Польшчы звярнулася да палякоў з адозвай, у якой, між іншым, гаворыцца:

„Чысьленая, ваяўнічая і добра вымуштраваная армія паможэ здабыць патрэбные для Польшчы граніцы".

У Вільні і ваколіцах.

× **Выстаўка біблій.** С прычыны 400-летняго юбілею рэформацыі, ў Ліпску ладзіцца выстаўка біблій на ўсіх мовах сьвету. Выстаўка будзе вельмі цікавая.

Трэба думаць, што на выстаўцы будзе і беларускі перэклад бібліі д-ра Францішка Скарыны, 400-лецьце каторай беларусы сьвяткуюць таксама сёлета.

× **На беларускіе вучыцельскіе курсы ў Вільні**, каторые, трэба спадзевацца, ізноў аткрыюцца ў скорым часі, адміністратар дыэцэзіі назначыў дзеля выкладу рэлігіі кс. Міхала Аборовіча.

× **У справе прымусовых работ.** Прэдстаўнікі нацыональных камітэтоў помачы: беларускаго, двох літоўскіх, польскаго і жыдоўскаго, а так сама і прафэсыональных работніцкіх саюзоў падалі праз упоўнамочэные дзеля гэтаго асобы мэмор'ял Stadthauptmann'u у справе набору на прымусовые работы і аб палажэньні работні-

коў. У мэмор'яле была просьба устанавіць пры Stadthauptmann'е дарадчую камісію дзеля справаў, звязаных з наборам лыдзей на работы, у каторую ўвайшлі бы па адным прэдстаўніку ад нацыянальных камітэтоў і ад цэнтральнаго бюро работніцкіх саюзоў; далей — устанавіць норму платы, назначыць доктарскі агляд прызываных і пазволіць пасылаць у работные батальёны праз дэлегатоў камітэтоў цёплую адзежу, боты і інш.

Stadhauptmann аднёсся да просьбы прыхільна і абецаўся паддзержаць гэту справу перад прыналежнай вышэйшай уласьцю.

У суботу дэлегаты камітэтоў былі ў гэтай жэ справе у начальніка упраўленьня гр. Іорка. У гутарцы гр. Іорк адзначыў, што спаўненьне некаторых пунктоў мэмор'ялу не падлегаець яго ўласьці; увесь мэмор'ял ён абецаўся развважыць і паддзержаць, дзе трэба, пункты, якіе прызнае патрэбнымі.

× **Год жыцьця „Wilnaer Zeitung“** У суботу скончыўся якраз год жыцьця нямецкай газэты ў Вільні „Wiln. Zg.“.

Гэта, наагул, першая газэта ў сталіцы нашаго Краю, лічучы ад прыходу сюды немцоў. І, адзначываючы гадаўшчыну яе жыцьця, мы павінны адзначыць, што першая нямецкая газэта за ўвесь мінулый час выяўляла тактычнае, роўна прыхільнае да ўсіх народоў окупаціі адношэньне, цікавілася іх жыцьцём і не падрукавала ніводнаго слова, абіднаго для тэй або іншай нацыянальнасьці. Ніхай жэ і далей ідзе гэткай дарогай!

З гадаўшчынай выхаду „Wiln. Ztg.“ для беларусоў звязана другая гадаўшчына: ў гэты дзень доўгіе стараньня аб беларускую газэту дайшлі удачы. і — сьледам за польскай „Dzien. Wil.“ і жыдоўскай „Лецтэ Найес“ — 15 лютаго 1916 году выйшоў першы нумэр „Гомана“.

× **Выстаўка штукарства.** У памешчэньні торговаго дому Залкінда, пры Вялікай вуліцы, проці старога местоваго тэатру, адкрываецца выстаўка твороў артыстоў с Каралеўца. Яна аткрыецца 1 лютаго і будзе трываць 4 тыдні — кожын дзень ад 9 гадз. раніцай да 8 г. вечара.

× **Статыстыка торговых зносін у занятых землях Расеі.** Дзеля болей акуратнаго прэдстаўленьня аб торговых зносінах Нямеччыны з занятымі землямі Расеі будуць вясьці таможэнные запісы паводлуг трох рубрык: генэрал-губэрнатарство Варшаўскае, ваеннае упраўленьне Люблін і землі упраўленьня Обэр Ост.

× **Тарговля сольлю.** Усе тарговцы, каторым пазволено таргаваць спажыўнымі прадуктамі, могуць вясьці дробны гандэль сольлю.

× **Збірайце адпадкі!** Віленскі зборны пункт адпадкоў пасылае па дамох сваіх зборшчыкоў, каторые забіраюць за гатовые грошы ўселякіе адпадкі, як: астаткі бульбы, мяса, зеляніны, косьці, мэталы, бляшанкі ад кансэрвоў. бутэлькі, коркі, рызы, гуму, шкло, старую паперу і інш. Адпадкі сартуюць у зборным складзі, вуліца Савіч 9, і ужываюць дзеля патрэбы.

Не давайце, каб у часі гэтай вайны што-колечы марнавалося. Збірайце і прыгатуйце дзеля аддачы адпадкі. Зборшчыкоў можна пазнаць паводлуг нашыўкі з надпісам: «Abfallsammelstelle». Іншые асобы ня маюць права на скупку па дамох

«Wilnaer Abfallsammelstelle».

× **У акружным судзе.** За патайную прадажу местовых каналізацыйных труб акружным судом засуджэны: заведываючый местовым складам, Максымільян Воеводзкі, на 5 мес. вастрогу. тэхнікі: Зэркоўскі, Шульц, Мусялкоўскі — на 3 мес. кожын.

× **Курс рубля:** офіцыяльны — 2 м. 00 фэн. за рубель; у банках пры прадажы — 2 м. 20 ф., пры куплі — 2 м. 24 ф.

Пазычковая каса бярэ 6%.

БІБЛІОГРАФІЯ.

Важнейшые польскіе працы аб Беларусі і беларусах.

D-r Tad. St. Grabowski.

(Гл. пачатак ў № 4).

Jocher Ad. Ben: Obraz bibliograficzno-historyczny literatury i nauk w Polsce. (Wilno, o „Biblii“ Fr. Skoryny w T. II-im str. 102 i n).

Karłowicz Jan i Jabłonowski Aleks.: Białorusini. (Polska. Obrazy i opisy I. Lwów, 1906).

Karłowicz Jan: Przyczynek do zbioru przysłów, piosnek i przypowieści... (Warsz. 1880).

Karłowicz Jan: Podania i bajki ludowe, zebrane na Litwie. (Wyd. Akad. Umiej. Krak 1887).

Kirkor Adam: O pierwotnej Słowiańszczyźnie. («Niwa», 1874).

Klich Edward: Teksty białoruskie z powiatu nowogródzkiego. (Kraków, 1907).

Kołodziejczyk Edm.: Bibliografija słowianoznawstwa pol. (Kraków, 1911 — Białorusini, str. 252—256).

Kondratowicz Lud. (Syrokomla Wł.): Wędrówki po moich okolicach. (Wilno, 1853).

Kondratowicz Lud. (Syrokomla Wł.): Studyum nad dawnymi Krywiczanami. («Teka Wileńska». R. 1857).

Korotyński W.: Obrazy z wybrzeży Niemna. („Tyg. pow. 1882—1884).

Kraszewski Józ. Ign.: Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy. (Wilno, 1840, pieśni białor. w przekł. pol.).

Kraszewski Józ. Ign.: Wilno od jego początków aż do r. 1750. (Wilno. 1840—1842. T. I—IV. — dokum. białoruskie w T. IV-ym).

Kraszewski Józ. Ign.: Litwa: starożytne jej dzieje, ustawy, język, wiara, obyczaje, pieśni. (Warsz., 1847—50).

K. A. A. (Kryński): Białoruski język. (w VIII t. „Wiel. Encykl. powsz. ilustr.“ Warsz. 1892 str. 658—660).

Lachnicki Ign. Em.: Biografia włościanina nad brzegami Niemna. (Warsz., 1815).

Lachnicki Ign. Em.: Statystyka gubernii litewsko-grodzieńskiej. (Wilno, 1817).

Lelewel Joach.: Dyplomatyka ruska. („Polska, dzieje i rzeczy jej“. T. V. 1863, str. 391 i n., oraz w «Dzien. Wileńskim» z r. 1826, str. 213).

Linde B. Sam.: O statucie litewskim. (Warsz., 1816 o jęz. białor. str. 11 i n.).

Linde B. Sam.: O literaturze russkiej. (O jęz. białoruskim, „Pamięt. Warszaw.“ 1816, str. 125 i n.).

Łaguna Stos.: Hanza nad Dźwiną w XIII w. (Siedem dokumentów objaśniających stosunki Białorusi i Smoleńska z Hanzą Pis. zbior. II 1859).

Majorkiewicz Jan: Wspomnienia z podróży po Litwe, Rusi czarnej i białej. («Pisma pomniejsze» T. II Warsz. 1852).

Marcinkiewicz Winc.: Dudarz białoruski. (Mińsk Lit. 1857).

Moszyński Ant.: Pińsk i Pińszczyzna. (odb. z «Echa». 1882).

Narbutt Teod.: Dzieje narodu litewskiego. (Wilno, T. I—IX. 1835—41, o autochtonach Białej Rusi w t. I—III).

Narbutt Teod.: Pomniki do dziejów Litwy pod względem hist., dyplom., geograf. (Wilno, 1846.—licz. dokum. białor.).

(Далей будзе).

З усяго Краю.

Прэдгістарычны чэлавек.

З берагоў Бярэзіны. Пасьля знаходу розных рэчэй з лядоваго і каменнаго пэрыодоў пры капаньні акопоў на берагох рэчкі Бярэзіны, як: інструмэнты, пахаронные урны і т. д., — цяпер знайшлі добра захаваўшыйся шкілет перадгістарычнаго чэлавека т. зв. расы «аўрыньяк». У яго сільна развіты падбародак, доўгі і моцны чэрэп, высунутые наперод санкі с плоскімі зубамі дзеля расціраньня стравы. Раса «аўрыньяк» адносіцца да апошняго ділювіальнаго пэрыоду і выйшла з Азіі.

Шкілет лежаў на хрыбце. Левая рука выцягнена ўніз, правая — на грудзях. Тварам звернен на ўсход. Пры ім быў падобны да сакеры клін с камня.

Гэты вельмі важны знаход, а так сама розные іншые выкапаные тут рэчы даюць аснову думаць, што ў зямлі каля Бярэзіны ёсць ешчэ многа цікавых рэчэй. Пасьля вайны гэтые ваколіцы будуць прыцягіваць вучоных дзеля далейшых раскопак, пачатых цяпер зусім не дзеля навуковых, а дзеля чыста практычных ваенных мэт.

У 400-летнюю гадаушчыну.

Сёлетні 1917 год — гэта год вялікаго юбілею: 400-летняя гадаўшчына надрукаваньня Беларускай Бібліі.

400 лет таму, у месьце Празе, ў Чэхах, доктар высокіх навук, вучэнь Кракоўскаго і Падуанскаго унівэрсытэтоў, Францішк Скарына, родам с Полацка, распачаў друкаваць перэкладзеную ім з вульгаты Біблію ў народнай тагочаснай беларускай мове.

У прадмове да друкаванай ім Бібліі Францішк Скарына падае прычыны, якімі кіраваўся ён у сваей працы. Прычыны дзьве: першая прычына, кіраваўшая яго да гэтай працы, гэта — каб народ просты (паспаліты) мог разумець сьв. Пісьмо; а другая важнейшая — гэта прычына патрыотычнаго пачуцьця (іжэ мя Міласцівы Бог с таго языка (нації) на сьвет пусьціў).

Гэтак, апрача дбаласьці аб пашырэньне сьв. Пісьма між беларускім народам, адухатварало да гэтай працы Скарыну ешчэ і патрыотычнае пачуцьцё. Пачуцьцё абавязку добраго грамадзяніна перад сваім народам і вернаго сына перад сваей бацькаўшчынай.

Але Францішк Скарына рабіў гэту вялікую нацыональную работу не саматугам, не сам адзін на сваю руку. Друкаваньне нашай першай Бібліі — гэта была справа нацыональная, ей цікавіліся і памагалі да спаўненьня яе розные станы нашаго народу. А ў першы чарод памагало Скарыне, кладучы кошт, „Віленскае Панскае Брацтво“ у каторым была згуртаваная ўся выдатнейшая беларуская знаць, усё бліскучае панство. А пасьля немала памагало гэтай справе беларускае мешчанство праз асобу віленскаго райцы Богдана Онькові̇ча і тагочаснаго віленскаго бурмістра Бабіча. Бо 400 лет таму назад беларусы былі ня тым, чым цяпер яны ёсць. Былі народам з усімі яго атрыбутамі: з дзержаўным і культурна-нацыональным жыцьцём. Наш нацыональны організм тады не раздзіралі, як цяпер, усякіх масьцей крукі і вароны. Ні колоністы, ні плянтатары не расціраліся ешчэ локцямі ў нашай Зямлі і не выціскалі нас з Бацькаўшчыны. Ніводзін чужаземец не важыўся тады баламуціць народу нашаго, што яго Бацькаўшчына Беларусь — не Бацькаўшчына, а бытцым Бацькаўшчына — за лесамі, балотамі чужы, незнаны край. Ды каб і баламуціў хто, усе-б засьмеялі, бо праўду сваю зналі і розум ня хворы мелі тады нашы людзі. Доўгая няволя ды цяжкая нядоля забіла наш народ, але надходзіць пара, калі ён пратрэ вочы і ўбачыць і асудзіць, пракляцьцем асудзіць крыўдзіцелёў.

Надрукаваньне Бібліі ў нашы часы, часы машын і высокаго развіцьця тэхнікі, — справа, вымагаючая вялікіх коштоў і вялікай працы; а што казаць аб тым, якой вагі была гэта праца ў пачатку XVI сталецьця, калі ешчэ друкарская штука была сэкрэтам асобных людзей і калі ешчэ друкар сам вырэзаў на дручкох літэры, сам укладаў словы і адбіваў аркушы кнігі на ручным варштаце!

Але увагу нашу прыковывае не сама труднасць работы, не застрашаючые прост кошты, патрэбные на гэту работу, а той факт, што Беларусы, апасьля Чэхоў, былі другім с чароду славянскім народам, каторы здабыўся на Сьв. Пісьмо у сваей роднай мове. Што беларускі пераклад Бібліі у народнай мове апярэдзіў ня толькі Палякоў і Маскалёў, але нават з гэтай справай мы выступілі раней за Заходня-Эўропэйскіе народы: Немцоў, Французоў, Англійцоў.

У папераджываючые нашу Біблію часы ўся Заходняя Эўропа, нават болей: увесь каталіцкі тагочасны культурны сьвет у касьцелі, ў навуцы і ў гутарцы між культурнымі людзьмі гаварыў па лацінску. Лацінскую мову народам Заходня Эўропэйскім накінула колішняя Рымская Імпэрыя разам са сваей культурай. Мовы народные: нямецкая, францускае і інш. лічыліся тады простымі, мужыцкімі, нягодными да пісьма і культуры. У усходняй Эўропе між славяноў панавала, як мова пісьма і культуры, старaславяншчына, малазразумелая народу. Аковы лацінізму ў Заходняй Эўропе разбіў рэформацкі рух і ўвёў у жыцьцё мовы жывые, народные. Але наш перэклад Бібліі на беларускую народную мову папярэдзіў Заходня-Эўрапейскі рэформацкі рух. Мала таго: ў першай друкаванай па нямецку Бібліі замешчэны з беларускай Бібліі рысункі з гэрбовымі знакамі Францішка Скарыны.

Дзеля ўсіх вышэй сказаных прычын сёлетняя наша гадаўшчына павінна стацца агульна-нацыональным сьвятам, павінна стацца жывучай і гаючай вадой на наш нацыональны організм. Гаючай, бо год гэты, праз асобу Фр. Скарыны, аткрываючы перад намі нашу некаліcь слаўную мінуўшчыну, павінен гаіць раны нашай нацыональнай душы, зневажэнай доўгалетняй пад'ярэмшчынай у братніх ёрмах, дадаць гарту у змаганьні за сваё культурнае і нацыональнае бытаваньне, натхнуць нас верай у сваe ўласные сілы і сілу нашаго нацыональнаго генія.. Жывучай, бо павінен скалануць і ажывіць нас, пацягнуць да жыцьця, да працы, выкрэсаць новые сілы з народу нашаго, стацца мастом ад гнятучай душу мінуўшчыну да сьветлай будучыны.

В. Л—скі.

Прыезд глаўнакамандуючаго.

ГРОДНЯ. Глаўнакамандуючый групай войск генэрал-обэрст ф. Войрш прыбыў 16 студня у Гродню агледаць место.

Дом для нялетніх праступнікоў.

ЛІБАВА. Па загаду Stadthauptmanna, тут аткрыт дом дзеля нялетніх праступнікоў, для каторых выкладаюць ня толькі элемэнтарные навукі пры безплатным утрыманьні, але і даюць ім магчымасць навучыцца працаваць, каб ізноў зрабіцца карыснымі членамі грамадзянства.

ЗАГАД.

Згодне з Найвышэйшым загадам з 22. XI. 16 („Газэта Загадоў для Арміі", № 826 Б I 2), для ўсіх зямель упраўленьня Вільна-Сувалкі выдаецца ніжэйпісаны загад:

§ 1.

Кожын жыхар Краю, каторы мае ўласных каней або дагледае іх, павінен не пазьней, як 20 лютаго 1917 г., абстрыгчы ўсю грыву і валасы на хвасьце ніжэй выступаючаго хрыбетнаго канца.

Павіннасць гэта мае сілу і тады, калі коні жыхароў Краю працуюць дзеля нямецкіх урадоў або ваенных установ.

§ 2.

Валасы з грывы і хваста ў чыстым стане трэба здаць да 20 марца 1917 г: у местовым павеці Вільні — ў „Rohstoff - und Handelsabteilung", сьв.-Юрскі праспэкт 29, у месьці Сувалках — у аддзел „Rohstoff - u. Handelsabteilung", у сельскіх паветах — у паветовые урады.

Пры здачы плаціцімуць ўраз-жэ гатовымі грашмі:

а) за сухіе, чыстые валасы з грывы за кілёгр. — 1.25 м.

б) за сухіе, чыстые валасы с хваста за кілёгр. — 2.50 м.

§ 3.

Закупляць і, наагул, набываць валасы з грывы і хваста могуць толькі ўпаўнамочэные ад „Rohstoff - u Handelsabteilung", аддзелоў апошняго і ад паветовых начальнікоў, маючы на гэта заверэньне на пісьме. Наагул, купля і ўселякая перэдача ня маюць сілы і забаронены.

Тое, што купля лічыцца, як нябыўшая, не дае пакупцу права на зварот грошы. Валасы з грывы і хваста, каторые былі прададзены, конфіскуюцца без ніякай платы.

§ 4.

Калі гаспадар каней не абстрыжэць грыў і хвастоў у назначэны час, дык „Rohstoff - u. Handelsabteilung" у Вільні, аддзел апошняго ў Сувалках або начальнікі паветоў будуць загадываць стрыгчы на яго кошт. Валасы з грыў і хвастоў будуць тады сконфіскованы без ніякай платы.

§ 5.

За ўселякае нарушэньне § 1, 2 і 3, аддзела першаго, караціmуць, апрыч вышэйпісанага, вастрогам да 6 месяцоў і штрафам грашмі да 6.000 м.

Пры паменшаючых віну акалічнасьцях можэ быць назначэн толькі штраф грашмі.

Калі штрафу грашмі нельга спагнаць, дык замест кожных ад 3 да 30 марак назначаецца 1 дзень вастрогу, але найболей 3 месяцы.

§ 6.

Гэты загад мае сілу ад дня апавешчэньня яго.

Вільна, 11 студня 1917 г.

Глаўнакамандуючый 10 арміей
v. Eichhorn,
Генэрал-Обэрст.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

Назначэньне Сазонова.

ЛОНДОН. Рэўтэр даносіць с Пецярбурга: ёсць чуткі, што Сазонов назначэн за пасла ў Лондоні.

ПАРЫЖ. «Temps» пішэ, што Сазонова назначылі на мейсцо расейскаго пасла ў Лондоне на жаданьне Покровскаго. Гэткае жычэньне выказаў і Буканэн.

Далейшые перамены.

ПЕЦЯРБУРГ. Генэрал Беляев, б. памоцнік ваеннаго міністра і начальнік генэральнаго штабу, назначаецца ваенным міністрам замест ген. Шуваева, каторы назначэн у дзержаўную раду.

Атстаўка памоцніка міністра ўнутрэных спраў кн. Волконскаго, б. таварыша маршалка Думы, прынята.

Памёр б. міністэр сельскай гаспадаркі, Ермолов.

ЛОНДОН. «Рэч» даносіць, што двохмесячны отпуск с прычыны „хваробы" атрымалі: міністэр заграпічных спраў, Покровскій, і міністэр таргоўлі, Шаховской.

У Пецярбурзі ходзяць чуткі, што кіне службу і міністэр фінансоў, Барк.

Выключэньне Голубева.

КОПЭНГАГА. «Нов. Вр.» даносіць, што Голубева выключылі с чысла членоў дзержаўнай рады.

Крайне-правы Шчэгловітов, назначэны маршалкам рады, будзе падаваць цару дзеля подпісу ўсе праекты законоў.

Нязгода.

АМСТЭРДАМ. Опозыцыя проці міністра ўнутрэных спраў Протопопова вельмі узрастае. Партія акцябрыстоў, як пішэ «Times», офіцыальна выкінула яго с чысла сваіх членоў.

На навагоднім прыёмі ў Царскім Сяле Протопопов падыйшоў да маршалка Думы, Годзянкі, і сказаў, што яму удасцца пагадзіцца з Думай, але пачуў атказ: „ніколі!"

Напасць на Штырмэра?

ШТОКГОЛЬМ. «Русск. Сл.» пішэ, што са Штырмэрам здарыўся цяжкі прыпадак. Паводлуг прыватных вестак, на яго была зроблена напасць.

Атклад сазыва Думы.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Царскім указам загадано адлажыць аткрыцьце Думы з 25 студня на 27 лютаго. Як офіцыальна апавешчаецца, гэта зроблено с тэй прычыны, што перамены ў складзі правіцельства вымагаюць часу, каб новые міністры пазнаёміліся са справамі і с працамі сваіх прадместнікоў.

ШТОКГОЛЬМ. Кн. Голіцын адведаў маршалка Думы, Родзянку. Голіцын сказаў, што аткрыцьце Думы адложэно затым, што бюджэт яшчэ не гатовы. але далей адкладываць сазыву Думы ня будуць.

Укрыванне палажэньня

ХРЫСТЫАНІЯ. Выезд з Расеі у апошнім тыдні зрабіўся вельмі трудным. Пасылаць телеграм блізка зусім нельга. Правіцельство ўсемі способамі стараецца укрываць перад заграніцай, што цяпер робіцца ў Расеі.

31 міль'ярд доўгу.

ПАРЫЖ. Пецярбурскі карэспандэнт «Temps» пішэ, што міністэр фінансоў Барк яму сказаў, што ад пачатку вайны выпушчэны 6 міль'ярдоў рублёў паперовымі грашмі. Пазыкі і іншые крэдытные опэрацыі за гэты час далі 25 міль'ярдоў рублёў.

Хвароба Мікалая Мікалаевіча.

МАЛЬМЭ. В. кн. Мікалай Мікалаевіч захварэў на запаленьне леткіх. Палажэньне яго — сур'ёзнае.

Каля румынскай катастрофы.

КІЕЎ. «Кіевская Мысль» даносіць з Одэссы, што ўсе гімназіі і іншые школы з Ізмаіла, Рэні, Келі і Кагула перанесены ў Крым.

Расейская армія ўмацовывае левы бераг Сэрэту, абертаючы яго ў непрарыўную крэпасць.

ПЕЦЯРБУРГ. Орган ваеннаго міністэрства, «Русск. Інвал.» пішэ: „Расейская армія, ўзяўшы румынскую армію за свой фронт, цьвёрда пастанавіла дайсьці пабеды або пагібнуць. Расейская глаўная каманда ня будзе шкадаваць ніякіх ахвяр, бо утрата Галяца адбілася-бы вельмі сур'ёзна."

Выкуп Іматры.

ПЕЦЯРБУРГ. Расейскае правіцельство загадало выкуп дзеля патрэб гасударства фінляндзкаго вадападу Малая Іматрака. Малая і вялікая Іматрака павінны быць выкарыстаны дзеля агрэваньня і тэхнічных мэт Пецярбурга і пецярбурскай губэрні. Гэтак думаюць зберагчы для аднаго Пецярбурга 3 мільёны тонн каменнаго вугля, — значыць, 60 працэнтоў таго, што зужываецца цяпер. Вялікіе фабрыкі, каторые патрэбны дзеля выкарыстаньня вадападу, будуць пабудованы у 3 гады.

З усяго сьвету.

Раскол у нямецкіх соцыял-дэмакратоў.

БЭРЛІН. На ўчорашнім заседаньні камітэту соц.-дэм. партіі, як пішэ «Vorwärts», прынята большасьцю 29 галасоў проці 10 рэзолюцыя, с прычыны каторай соц.-дэм. партія раздзялілася на ўмяркаваных і крайніх.

БЭРЛІН. Соцыал - дэмакратычная партія у прускай ніжняй палаці раздзялілася. Выступіўшая с партіі меншасць залажыла новую партію пад названьнем: „соцыал-дэмакратычная партія старога кірунку".

Сьмерць адмірала.

ВАШЫНГТОН. Памёр адмірал Дэвэй, каторы ў 1898 гаду разбіў каля Філіпінскіх астравоў гішпанскі флот.

Найвялікшы горад.

НЬ'Ю-ІОРК. Паводлуг апошняго спісу, насяленьне Нью-Іорку дайшло $7^1/_2$ мільёна душ, і гэтак гэтае место становіцца найвялікшым горадам сьвету.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

18.I. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Пасьля англіцкаго ўзрыву пры Лоос уварваўшыеся ворагі былі выкінуты ў вострай штыкавой бітве. У начы з 12 на 13 студня мы, згодне с плянам, пакінулі пазыцію пры Сэрр.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: З абодвых бакоў агонь артылерыі мейсцамі значна крапчэў.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: У даліне Ойтоса нашым артылерыйскім і кулемётным агнём адкінуты вялікіе расейскіе сілы. Між далінамі Сусіта і Путна мы ўзялі 1 афіцэра, 230 салдатоў і 1 кулемёт.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Расейская артылерыя абстрэлівала Тульчу і Ісакію. Забіты многа жыхароў.

Македонскі фронт: Без выдатных прыпадкоў.

19.I. Заходні тэатр:

Нашы патрулі шмат дзе выпаўнялі удачные опэрацыі.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Вострая баевая чыннасць апошніх дзён аслабела.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: На поўначы ад даліны Сусіта, ў ваколіцы Морасті, атакі проці нашых горных пазыцій зломлены с цяжкімі стратамі.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Без перамен.

Македонскі фронт: Наступленьне англіцкай роты проці Сэрэса лёгка адбіто.

20.I. Заходні тэатр:

Пры Вітчэці і на заходзі ад Лябассэ адбіты англіцкіе патрулі. Між Долерам і каналам Рэйн-Рона нашы дружыны разведчыкоў вялі удачные опэрацыі.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Нічога выдатнаго.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: У усходніх Карпатах, на паўночным усходзі ад Белбора, расейскіе атрады

дарэмна атакавалі нашы пазыцыі. Уварваўшыеся ў адным пункце ворагі былі выкінуты назад. На поўначы ад даліны Сусіта румыны далей вялі свае шалёныe атакі. У цяжкіх бітвах яны пяць разоў былі адкінуты і утрацілі, апрыч некольскіх сот забітымі, 400 душ палоннымі.

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Вялікіе сьнежные мяцелі і нявідная пагода не давілі артылерыі працаваць. Нямецкіе войскі здабылі ўчора ля Сэрэту места Нанэсті.

Македонскі фронт: У дзень і ў начы было спакойна.

21.І. Заходні тэатр.

Апрыч вострай мейсцамі артылерыйскай бітвы і уда-ных патрульных опэрацій, ніякіх выдатных прыпадкоў.

Усходні тэатр.

Фронт Леопольда Баварскаго: На усходзі ад Баранавіч нямецкіе патрулі ўварваліся ў расейскіе акопы і вярнуліся адтуль, вядучы 17 палонных.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: У усходніх Карпатах наступленьне ворагоў на дарозі Валепутна задзержано агнём нашай артылерыі.

Фронт Макензэна: Разам з Нанэсті 19 студня папалі ў нашы рукі ўсе упорна бараніўшыеся перадмостные акопы. Самае места было здабыто штурмам у вострых бітвах за кожын дом. Узяты 1 афіцэр, 555 салдатоў, 2 кулемёты і 4 мінамёты.

Македонскі фронт: У заваpоці Чэрнай, на ўсходзі ад Паралова, былі удачные опэрацыі нямецкіх патрулёў.

Аустрыяцкае апавешчэньне.

ВЕНА 18.І. **Усходні тэатр**: (гл. нямецкае апав.).

Італьянскі тэатр: На плоскагоры Карст і ў даліне Віппаха і ўчора трываў агонь артылерыі.

ВЕНА 19.І. **Усходні тэатр**: (гл. нямецк. апав.).

Італьянскі тэатр: На паўночным адрэзку фронту Карсту нашы войскі ў удачных опэрацыях узялі 4 афіцэроў, 120 салдатоў і 1 кулемёт.

«Вайна да канца!»

БЭРЛІН. Ніжняя Палата: Соцыяліст Гірш заявіў:

„Пасьля атказу саюзьнікоў мы ня можэм больш сумлевацца аб патрэбе ваеваць далей“.

Новая «Марская чайка».

АМСТЭРДАМ. Паводлуг апавешчэньня англіцкаго адміралцейства аб затапленьні тарговых параходоў відаць, што гэта—работа нямецкаго капэрскаго параходу—новай «Марской чайкі».

БЭРЛІН. „Lok.-Anz“ даносіць, што новая «Марская чайка» затапіла англіцкіх і францускіх параходоў на 55.395 тонн.

ГААГА. У амстэрданскіх кругах кажуць, што новая «Марская чайка» затапіла параходоў ворагоў на 70—75 тысяч тонн. Цэнасць зьніштожэных параходоў і іх грузоў лічаць на 80 мільёноў марак.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). 31 сьнежня 1916 году англіцкі параход «Jarrowdale», 4600 тонн, прыведзен каманда з новай «Марской чайкі» ў нямецкі порт Сьвінэмюндэ. На ім было: 469 палонных с 7 англіцкіх і аднаго норвэжскаго параходу, затопленых новай «Марской чайкай», 117 грузавых і 1 пасажырскі самаход, 6300 скрынак с патронамі, 30.000 шпуль калючаго дроту, 3.300 тонн сталі, многа мяса, саланіны і каўбас.

РОТТЭРДАМ. Рэўтэр даносіць з Ріо:

Калі «Марскую чайку» бачылі апошні раз, яна была памалёвана чорнай фарбай. Думаюць, што яна часта зменяе колер. Яна мае с сабой многа дэкорацый, каторымі зусім пераменяе свой выгляд.

С прычыны небаспечнасьці падарожы с прычыны „Марской Чайкі“ цэны на пшаніцу ўсё узрастаюць.

Пагляд Англіі на мір.

ЛОНДОН. Бальфур паслаў амэрыканскаму ураду тэлеграму, ў якой далей гаворыць:

„Пакуль Нямеччына астанецца Нямеччынай, якая без ніякаго права напала і згвалтавала старонку, каторую сама павінна была бараніць,—ніводнае гасударство ня можэ лічыць, што яго правы бароняць умовы. Бэльгія была сьведкай нягодных учынкоў і тэррору пасьля здабыцьця яе. Калі істнуючые умовы—гэта толькі шматкі паперы, дык ці новые умовы здалеюць нас бараніць у будучыне? З гэтай прычыны англіцкі народ ня можэ верыць, каб мір трываў доўга, калі ён ня будзе забаспечэн удачамі саюзьнікоў. Дзеля гэтаго Англія ускладала, ускладае і будзе ускладаць нялічэные ахвяры меньнем сваім і крывёй, цьвёрда веручы, што ад удачы саюзьнікоў залежыць надзея на мірную цывілізацыю і на міжнародные рэформы ў старым і новым сьвеці.

Ваенная павіннасць у Індіі.

ЛОНДОН. «Times» даносіць з Дэлі (Індія), што ў скорым часі будзе заведзена агульная ваенная павіннасць як для эўропэйцоў, так і для індусоў.

Вялізны ўзрыў.

ЛОНДОН. У Вэст-Эндзі, ў аднэй фабрыцы, дзе рабілі артылерыйскіе снарады, узняўся пажар і ад яго—ўзрыў. Самая будоўля фабрыкі і суседніе дамы зусім зруйнаваны. Забітых знайшлі дагэтуль 60, цяжка раненых — 112, лёгка раненых—260. Гэты ўзрыў быў самы страшэнны с-паміж усіх даўнейшых. У ваколіцах блізка на 1 кіл. навакол ляцеўшые палючыся абломкі запалівалі дамы. Кусок паравога катла каля 200 пудоў вагі быў далёка аткінут. Далёка разлеталіся массы гарэўшай жыдкасьці і распаленаго жалеза. Некалькі дамоў трэбало разабраць ажно да фундамэнтоў, каб не даць шырыцца пажару.

Грэцкая трагедія.

АФІНЫ. (Рэўтэр). Палажэньне с кожным днём палепшаецца. Учора пачаліся перэгаворы між саюзьнікамі і урадам аб выпаўненьні ультіматума. Староннікі Вэнізэлоса вечэрам выпушчэны на волю.

Сюды прыбылі саюзьніцкіе афіцэры, заведываючые кантролем. Народ спакоен.

Спіс ваенна-палонных з нашаго краю.

З Вільні і Віленскай губэрні.

Табор для ваенна-палонных Friedrichsfeld bei Wesel.

Богдан Станіслаў, Скраі.
Бортко Юльян, Заборы.
Букоўскі Павал, Сьвенцянск.
Бурбуль Франц, Ворняны.
Дэміда Станіслаў, Дубелі.
Довэйніс Іван, Ліноміпкі.
Дыміхоўскі Пётр, Лаздуны.
Гольман Болеслаў, Твэрма.
Гушча Александар, Дменск.
Кавалеўскі Фэлікс, Савек.
Ковцянец Нікалай, Малікі.
Кулік Броніслаў, Градзжы.
Куней Эдвард, Вілейка.
Бэрэзоўскі Шымэль, Острыно.
Гурэвіч Ільля, Гольшаны.
Колтум Пэйсах, Вільня.
Дзеругін Мікалай, Русакі.
Дарожка Боніфац, Рожаны.
Дзірка Язэп, Крэво.
Гулецкі Міхал, Шмін.
Кавалеўскі Іван, Сьвіла.
Казлоў Міхаіл, Красносельск.

Табор для ваенна-палонных Puchheim.

II Батальён.

Дікштэйн Насон, Вільня.
Дікер Язэп, „
Городэнскі Абрам, Дабчышкі.
Яэш Давід, Вільня.
Прускі Лэйзэр, Купрыянішкі.
Шрэйбманн Шэвэль, Даўгіноў.
Шукстульскі Янкель, Вільня.
Сладоўнік Янкель, Радунь.
Сьвірскі Юдэль, Вільня.
Чыльпін Эфраім, Печонкі.

I Батальён.

Гэльфарб Мовша, Вільня.
Немэнчынскі Хаім, „
Рапапорт Ізраэль, „
Шэндэльц Ізраэль, „

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтва «Гоман». Редактар В. Ластоўскі.